

1574.
Den 1 Nov.

(804)

Sullen voorts hun inquireeren op de Gevangens aldaar, te weeten het getal, qualité en geleegentheid soo van de Perfoonen als van de saake haarer gevangenis.

Sullen met de Magistraten voornoemt communiceren, om de Predikanten aldaar te doen hebben behoorlijk onderhoud uit de Goederen ende Inkoomen van de Kerken ende andere Goederen tot den Kerkelijken dienst, als van Getyden, Memorien, en anders, geordonneert.

Ende sullen generaalijk by advis van de voornoemde Commissarissen, Superintendant ofte Generaal, ende met sijne assistentie doen redresseeren ende regten die gebreken, die syluiden aldaar in de Polityque ofte Krygsordeninge sullen moogen vinden, ende sulks als hun diesaangaande by sijne Excellencie mondelinge last ende bevel geveven is.

Aldus gedaan den eersten November vyftien honderd vier en tseventig.

Propositie van weegen sijne Excellencie de Staaten van Holland gedaan op den twintigsten October laetsteleden.

Propositie van weegens sijn Excellencie de Staaten gedaan, raakende het Gouvernement van den Lande.

MYN HEBBEN.

AL is het saake dat ik UL. over lange vertoont hebbe den grooten ende hoogdringenden nood, van eenige goede ordeninge te stellen, beide in de saaken des Polityquen Gouvernements ende des Krygs, op dat een iegelijk mogte weeten, aan wien dat hy hem behoort te adresseren, ende wat een iegelijk te doen heeft, dewyle dat nogtans daar inne tot nog toe niet sekers beslooten ofte geresolveert en is, waar mit alle saaken tot een groote confusie koomen, soo dat het met 'er tyd schier onmogelijk sal werden iet goeds uit te regten, soo heeft het my noodig gedagt, UL. wederom by den anderen te verghaderen, om UL. het selve wederomme voor te houden, op dat gyliden in tyds daar inne voorfiet, eer dat de saaken tot een uitterste verderf koomen.

Om dan met UL. slegt ende opentlijk te handelen, dunkt my, dat deese onordeninge van drie dingen insonderheid is spruitende.

Als ten eersten, dat het gemeene Volk alsoo schynt gesint te weesen in alle eisschen ende opbrengen der Penninggen, als of defelve meer geschieden in aansien van myn particuliere saaken ofte Perloon, dan om de generale Gemeente, waar uit, alsoo Ik my laat voorstaan, koomen die verscheiden ende meenigvuldige swaarigheeden ende uitstellingen die telkens daar inne opreisen; want indien dat een iegelijk hem laat dunken, dat hem die in sijn particulier aanroert, even gelijk als hy soude doen van sijn eigen Koopmanfchap, ofte van sijne alderwichtigste affairen sijne Huyshoudinge ofte Neeringe belangende, die saaken souden sonder twyffel op eenen anderen voet ende met eenen anderen spoet voortvaaren; het selve is de oorzaak der swaarigheeden, die gemeenlijk reisen op het aanneemen

men der Guarnifoenen in de Steeden, ende daar uit komt dat sy haar vervorderen te kenneh ende te decideeren, dat men veel nuttelijker die Knegten op het platte Land leggen soude teegens de Vyanden, ende dat men se alleen in de Steeden wil brengen deselve Knegten ten gevalle, ofte dat het geschied uit eenig onverstant van Krygsaaken, niettegenstaande nogtans dat na alle goede Krygsgebruik, soo wanneer men eenen defensiven Kryg voeren wil, sulks geensints nog behoorlijk nog oorbaarlijk en kan weeten.

Het tweede is, dat soo wanneer eenige Contributie ofte Ordonnantie by de Staaten bewilligt is, men kan se tot geene executie brengen, ende het geschiet, dat de sommige die goedwilliger zyn, betaalen ende belast worden, en de andere die traag ende onwillig zyn, vry ende schadeloos gaan, waar uit allerley oneemigheid ontwist, niet alleen onder de Particulieren, maar ook onder de Steeden met makanderen, en derhalven een groote veragteringe in de gemeene saake, uitreisfet.

Het derde is, dat de Finantie ende gemeene Penningen confuselijk ende sonder goede ordeninge bedient ende aangelegt worden, uit dier oorzaak dat de Staaten de uitreikinge der Penningen onder den anderen vermengen, betaalende met die Penningen die tot der Knegten betaalinge gedefineert zyn, eenige andere nooddriftigheid; het zy der Victuallien ofte andersints, ofte daar mede afkortende ende lossende de assignatien van oude schulden ofte diergelijke, welkershalven door het gebrek der voorschreeve betaalinge der Knegten allerley onordeninge ende ongeleegentheid onder hun opstaat, waar uit seer swaare inconvenienten noodsaakelijk moeten volgen, met den geheelen ondergang der Krygsdiscipline, want soo de Soldaaten binnen de Steeden leggen, soo vallen sy den Burger overlastig, ende op het platte Land daar plunderten en rooven sy ende verderven het Land; waar uit een algemeen klaagen ende onwilligheid ontstaat, daar het ten contrarie behoorde toe te gaan, soo daar goede ordeninge waare, als dat de Knegten en de Burgers gelijkerhand behoorden die saake te dryven, en maar een hert en een gemoet wesen, op dat de gemeene saake en het welvaaren des Lands eendragtelijk met eenen gemeenten overende affectie gevordert werde.

Om nu, dan het eerste Poinct te remedieren, soo schynt dat daar anders geen middel is, dan dat de Staaten selve het gantsche Gouvernement haer sullen aanneemen, waar door dat het voorgenoemde vermoeden ende persuasie, als dat deese saake my in het particulier beroert, gantschelijk sal ophouden, als sy sien sullen, dat het alles door die gemeenheid en generaliteit geregeert werd; en na dat sy eenmaal in deese magt en autoriteit sullen getreden zyn, soo sullen sy ligtelijk kunnen in de twee voorgaande Poincten goede remedie vinden, dewyle dat het schynt dat selve ook genoeg te reifen uit het voorgemelde vermoeden en inbeeldinge, naamentlijk dat het een iegelijk in sijn particulier

1574.
Dek 1 N° 1.

... niet amengaat als een algemeene saake, maar meer uit
 respect van myn Persoon, soo vooren gefeid is; ende en
 behooren niet te vermoeden ofte denken, dat sy my daar
 inne eenig leed ofte onvrundschap fouden doen, ontligten-
 de my van den last des Gouvernements; want ik alhier
 voorwaar uit geene eergierigheid ofte eigenboekelijkheid
 gekoomen en ben, maar alleen om hun dienst te doen in
 alles daar sy my fullen willen toe besteeden.
 Beneeven dat het wel billijk ende regt waere, dat sy my
 van deesen swaaren last, daar ik nu over de twee jaeren in
 gesteecken hebbe, eenigints verlighteden, behalven dat die
 Landen daar door van de swaare onkosten eenigints sou-
 den moogen verligt worden; UL. hier en tuschen hoog-
 lijk vermaanende, dat gylieden insonderheid toefiet ende
 arbeid, dat eerst onder UL., ende daar na gelijkelijk on-
 der alle Steeden des Lands, goede eendragtigheid ende ver-
 stant in alle dingen werde onderhouden, overmits dat die
 oneenigheid sonder twyffel merkelijke oorzaak soude wee-
 sen des gantichen verderfs ende ondergang onser saaken
 ende des geheelen Lands.

Dog en verhaale ik dit tot dien einde niet, als dat het my
 verdriet UL. dienst te doen, want ik my altyd geerne en-
 de gewillig in alles employeeren sal tot den laatste drup-
 pel myns bloeds voor het gemeene welvaaren ende vry-
 heid van deese Landen; maar om dat ik my gantichelijk
 laate voorsaan, dat het selve tot nut ende baate des Lands,
 ende tot haarer voorspoedigheid seer hoognoedig zy, want
 het my uitermaaten leed soude weesen, dat ik vermerken-
 de dat God deese onse saaken tot nog toe soo wonderlij-
 ken gezeegent heeft, soude moeten aansen; dat voortaan
 alle dingen, door gebrek van goede ordeninge ende reme-
 die te stellen, fouden verargert ende veragert worden,
 met grooten lust ende verheoginge onser Vyanden, het
 welke ik UL. nogtans voor seker toefegge, soo verre als
 in korten daar inne niet en werd raad gesogt; want dat
 vrede stellen, foder eenmaal en onwille ofte inuiterre
 onder hun ontstaat (daer ons God voor behoede) men sal
 so geenints komen te vreden stellen, anders dan met
 groote excessive sommen, met merkelijke periculen van groo-
 te swaare inconvenienten.

Het welke ik niet en hebbe willen laten UL. openlijk
 voor te houden ende te verklaaren, op dat sy de saake
 wel bedenken ende behertigen moge, ende niet allen ernst
 ende vlyt daar inne voortien.

*Antwoord van de Staaten op de
 voornemde Propositie, sines den 12
 November 1574. sijn Excellencie over-
 gelevert is.*

*Antwoord
 van de Staaten
 op de voorge-*

DE Staaten 's Lands van Holland gesien hebbende de
 Propositie van sijn Excellencie gedaen, ende wel ern-
 stelijk gemerkt en overgeleit hebbende de drie inconve-
 nien-